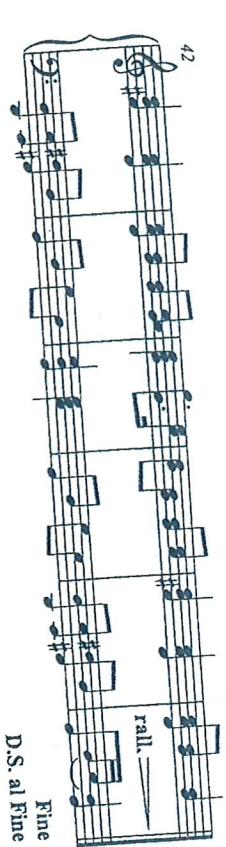
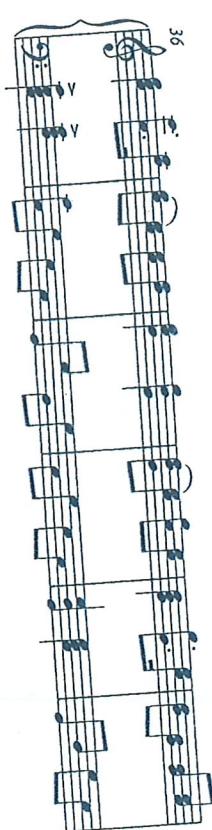
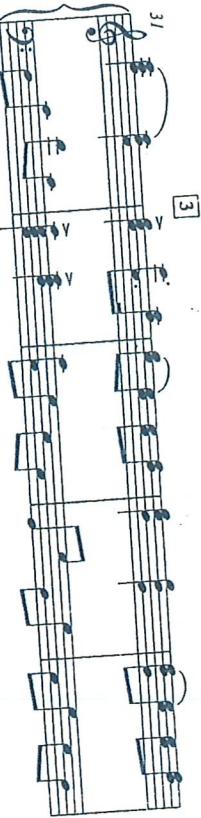

SŪPUOKLĖS

Laimutės Kisieliūnės choreografija
Jūratės Baltramiejūnaičio muzika
Liudvies žodžiai

Sūpuoklės yra gana reikšmingas lietuvių kalendorinių apeigų atributas. Supustasi per Užgavėnes, Velykas, Sekmines ir Jonines. Šia magiška priemonė, stengiasi skatinti gerą linu, javu ir visos kitos augmenijos augimą ir vešėjimą. Kuo aukštčiau supiesi, tuo didesni augs rugiai, linai, tuo linksmesni bus ir visi metai. Kaip maginiu būdu pagerinti javu, ypač linų augimą, akivaizdžiai liudija sūpuoklinė daina, kurioje sakoma:

Kas insėdo supuoklesan,
To linelai šilkeliuosan.
Kas nesėdo supuoklesan,
To linelai žagaruosan.¹

Kitoje supimosi dainoje mergelė prašo suputi ją aukštčiausiai, kad pamatyti ant aukšto kalno Vilnius, savo išvelio dvarą. Jame esą tręjii varteliai; iš jų pro vienus saulelė tekanti, pro kitus mėnulis besileidžia, pro trečius – sesulę belydi.²
„Sūpuokles dažniausiai įengdavo atviroje vietoje: lauke, ant kalvos, prie miško. (...) Aukštas kalnas – būdingas sūpuoklinių dainų vaizdinys. Tik lietuvių dažniausiai dainuoja ne apie kalna, ant kurio stovi sūpuoklės, o apie kalna, kuris matyti besisupančiam (LDK KI 509, 513)³ Ažuolyناس, aukštas kalnas ir žalia giria – tokę vaizdą daugiausia nori pamatyti besisupantieji“.

1. LTR 1824 (91)
2. Lietuvių tautosaka, t. 1, Nr. 237
3. N. Laurinkienė. Mito atvairai lietuvių kalendorinėse dainose. V., 1990

„Vadinas, sūpuoklės – kalendorinių apeigų bei dainų realija. Ji turi daugeliu mitinių vaizdinių būdingų ypatumų. Sūpuoklių vaizdinio pobūdžia nemaža dalimi padeda atskleisti jų sąsaja su tam tikrais erdvės ir laiko parametrais, būtent su šventiniu ritualu erdve ir laiku. Sūpuoklės turi ir specifinių bruožų. Juos atspindi sūpuoklių funkcija – supimasis. Supimasis – tai skrydis į aukštį. Sitaip priartejama prie dangaus, prie sakraliosios kosmoso sferos“.

Remiantis šia medžiaga ir buvo sumanytas pavasario šokis Sūpuoklėlės. Jo atliekaičių tevai (ypresniojo amžiaus šokėjai) su vaikais (jaunučiais). Tikru sūpuokliu nėra, jos vaizduojamos visaiip kilojant vaikus. Šokio muzika keturių dalių. Muzikos metras – 6/8. Ižanga ir visos kitos keturios muzikos dalys turi po 8 takus.

ŠOKIO ŽINGSNIAI

Pirmasis SŪPUOKLĖLIŲ žingsnis

Junginys susideda iš paprastojo ir pristatomomojo žingsnio. Trunka aštuonis taktus ir atliekamas grojant pirmąją muzikos dalį. Išeities padėtis – normali stovėsena. Šokejo rankos nuleistos, jis stovi pasisukeęs šokio kryptimi.

1 taktas

„Viens-du-trys“ – žengti paprastai žingsni pirmyn dešine koja, darant mostą išiestomis rankomis pirmyn; „keturi-penki-šeši“ – žengti pristatomajį žingsnį atgal kaire koja, darant mostą pro apačią išiestomis rankomis atgal.

2 taktas
„Viens-du-trys“ – žengti paprastai žingsni atgal kaire koja, darant rankomis mostą per apačią pirmyn; „keturi-penki-šeši“ – žengti pristatomajį žingsnį dešine koja pirmyn, darant rankomis mostą atgal.

3 – 4 taktas
Pakartoti 1–2 takto judesius.

5 taktas
Atlikti sukinių į dešinę, perkeliant kūno svori ant dešinės kojos.

6 taktas
Žengti pristatomajį žingsnį ir paprastai žingsni kaire koja kairėn.

7 – 8 taktas

Pakartoti 5–6 takto judesius.

Antrasis SŪPUOKLĖLIŲ žingsnis

Ji sudaro vienas valso žingsnis ir vienas paprastasis pirmyn arba atgal. Žingsnis trunka vieną taktą ir atliekamas grojant antrąją muzikos dalį.

ŠOKIO EIGA

Ižanga (8 tkt.)

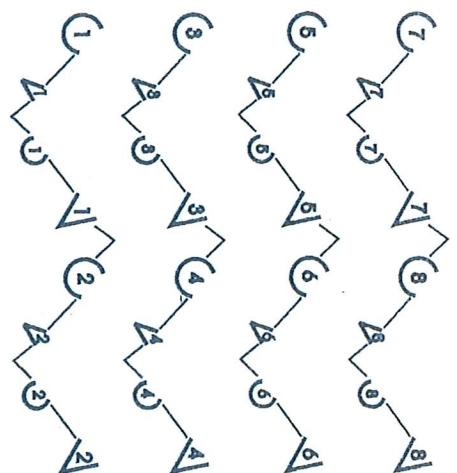
Šokėjai stovi eilemis: eileje po dvi tėveliu ir po dvi vaikų poras; tarp tėvelių – vaikų pora. Visi susikabinę paprastai žemai (1 brėž.).

Pirmosios sūpynės (8 tkt.)

Grojama pirmojo muzikos dalis.

I brėžinys

2 brežinys

1–4 taktas

Sūpkit meskit, sūpkit meskit

Mane jaunq, mane jaunq,

Visi šoka pirmojo SŪPUOKLĖLIU žingsnio 1–4 takto judesius (*1 brėž.*)

5–8 taktas

Kad užvysčiau, kad užvysčiau

Aukštą kalnq, aukštą kalnq.

Tėvai šoka pirmojo SŪPUOKLĖLIU žingsnio 5–8 takto jude-
sius, o vaikai priešingai – pradžioj šoka pristatomajį žingsni, o
po to – sukinį. Sukinio metu visi trumpam rankas paleidžia. Arba
atvirkšciai: vaikai sukasi į kaire, o tėvai – į dešinę.

3–8 taktas

...Učia, učia lylia.

*Učia, učia, lylia,
Učia, učia, lylia.*

Šokėjai pakartoja 1–2 takto judesius tris kartus.

Pirmasis šokis (8 tkt.)

Grojama trečioji muzikos dalis.

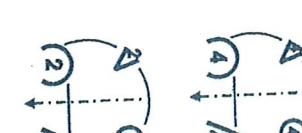
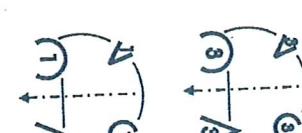
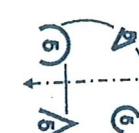
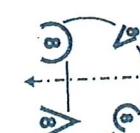
1–2 taktas

Vaiku ir tėvų poros sudaro ratelius po keturis, susikabina rankomis
paprastai žemai ir suka juos valso žingsniu: dešinėje scenos puseje
– į dešinę, kairėje – į kaire (*3 brež.*)

3–4 taktas

Tėvai, atsukę nugara žūrovams, padaro vartelius, o vaikai pro juos
lenda valso žingsniu (*4 brež.*). Išlindė jie tarpusavyje paleidžia
dešinę koja, o mergaitės – kaire (*2 brež.*)

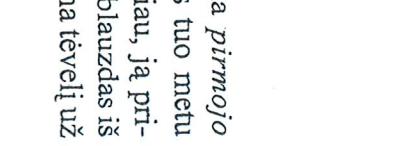
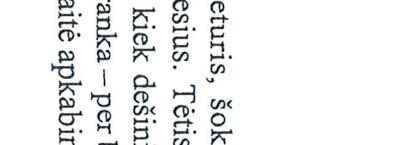
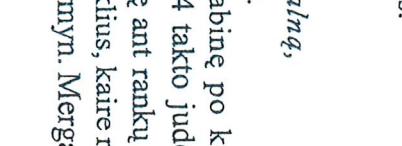
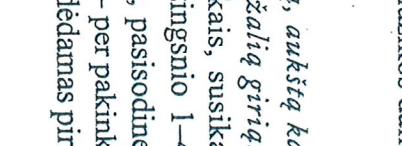
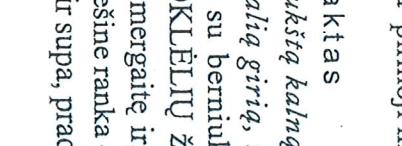
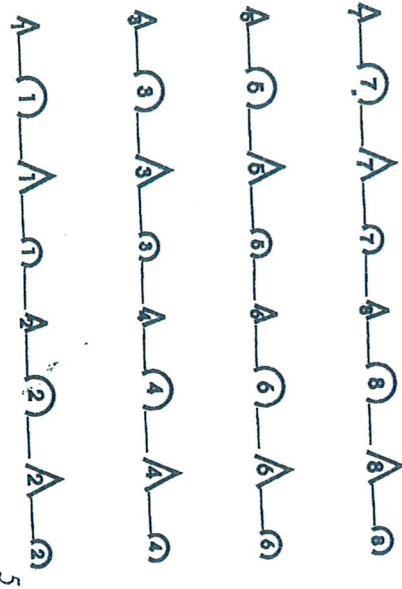
rankas, o tėvai, perkélé sukabintas rankas sau per galvą apsisuka visa rata. Visi, kaip šokio pradžioje, sudarę eilę, trumpam susikabina paprastai žemai (5 brež.).

3 brežinys

4 brežinys

Aukštasis kalnas (8 tkt.)

Grojama pirmoji muzikos dalis.

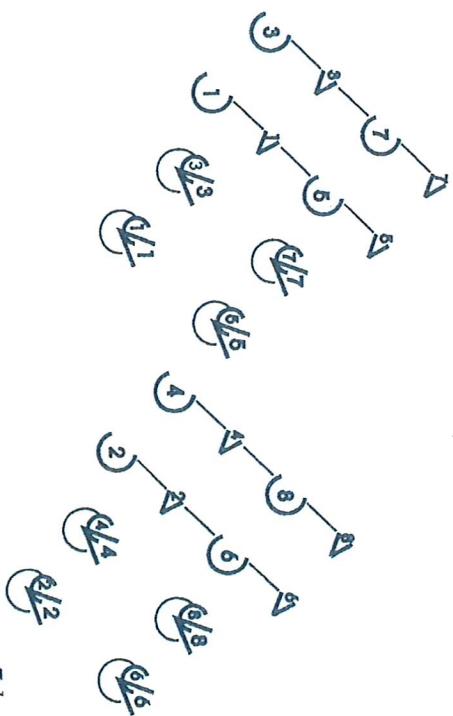
1–4 taktas

*Aukštą kalną, aukštą kalną,
Žalią girią, žalią girią.*

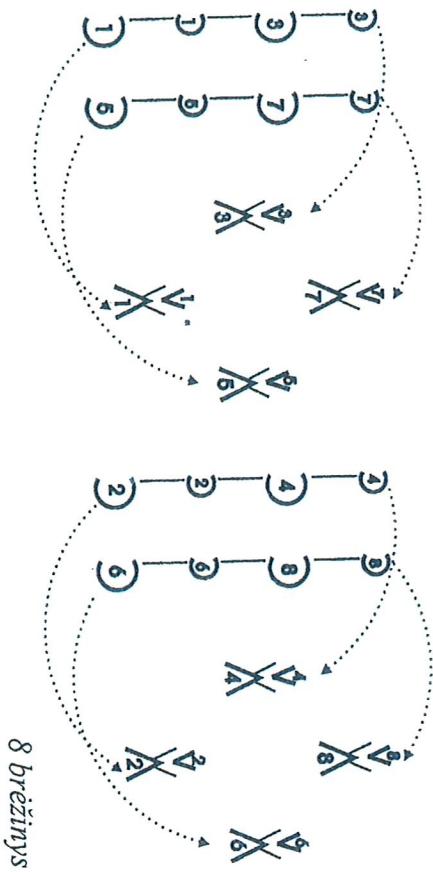
Mamos su berniukais, susikabine po keturis, šoka pirmojo SŪPUOKLĖLIŲ žingsnio 1–4 takto judesius. Tėtis tuo metu pakelia mergaitę ir, pasisodinę ant rankų kiek dešiniau, ja prilaiko: dešine ranka – per pakinklius, kaire ranka – per blaudzas iš priekio ir supa, pradėdamas pirmyn. Mergaitė apkabina tėvelį už

5–8 taktas
Šokėjai pakartoja 1–2 takto judesius kita kryptimi, t.y. suka ratukus (6 brež.), o 7–8 takta vaikai lenda pro vartelius ir sueina į 7 brežinįje nurodytas vietas.

kaklo, o kita ranką delnu žemyn prideda prie akių – tarsi žvelgtu i toli... Paskutininkas supama ne pirmyn, o aukštyn, ir mergaitė nuleidžiama. Prie téčio tuo metu pribéga berniukas (7, 8 brež.).

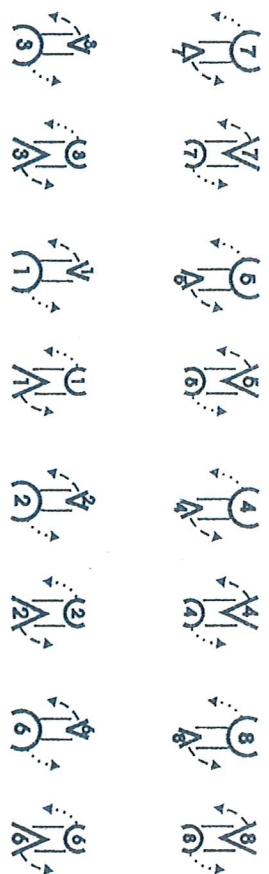
7 brežinys

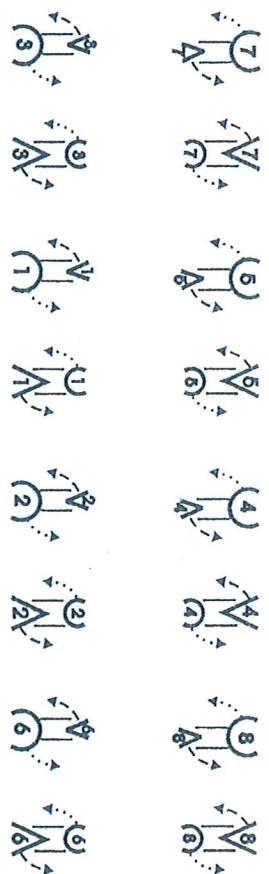
8 brežinys

5–8 taktas

*Ant aukšto kalno, ant aukšto kalno.
Vilniaus miestelis, Vilniaus miestelis.*

9 brežinys

10 brežinys

Sūpuoklių šokis (8 tkt.)

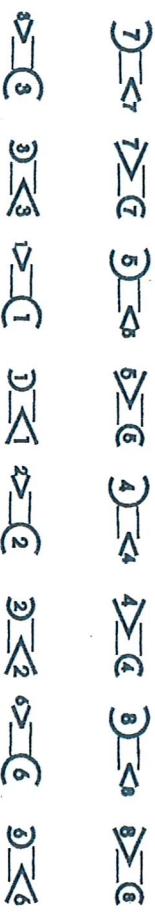
Grojama trečioji muzikos dalis.

1 taktas

Poros šoka vieną valso žingsni i dešinę ir supa i ta pačią pusę su kabintas rankas ir vieną valso žingsni i kaire ir supa rankas i kaire.

2 taktas

Visi šoka dar vieną valso žingsni i dešinę (ir supa rankas i dešinę); šokdami valso žingsni i kaire ir supdam rankas, visi pasisuka ketvirtą ratuko kairėn (9, 10 brež.).

Grandinėlės (8 tkt.)

Grojama pirmoji muzikos dalis.

1–8 taktas

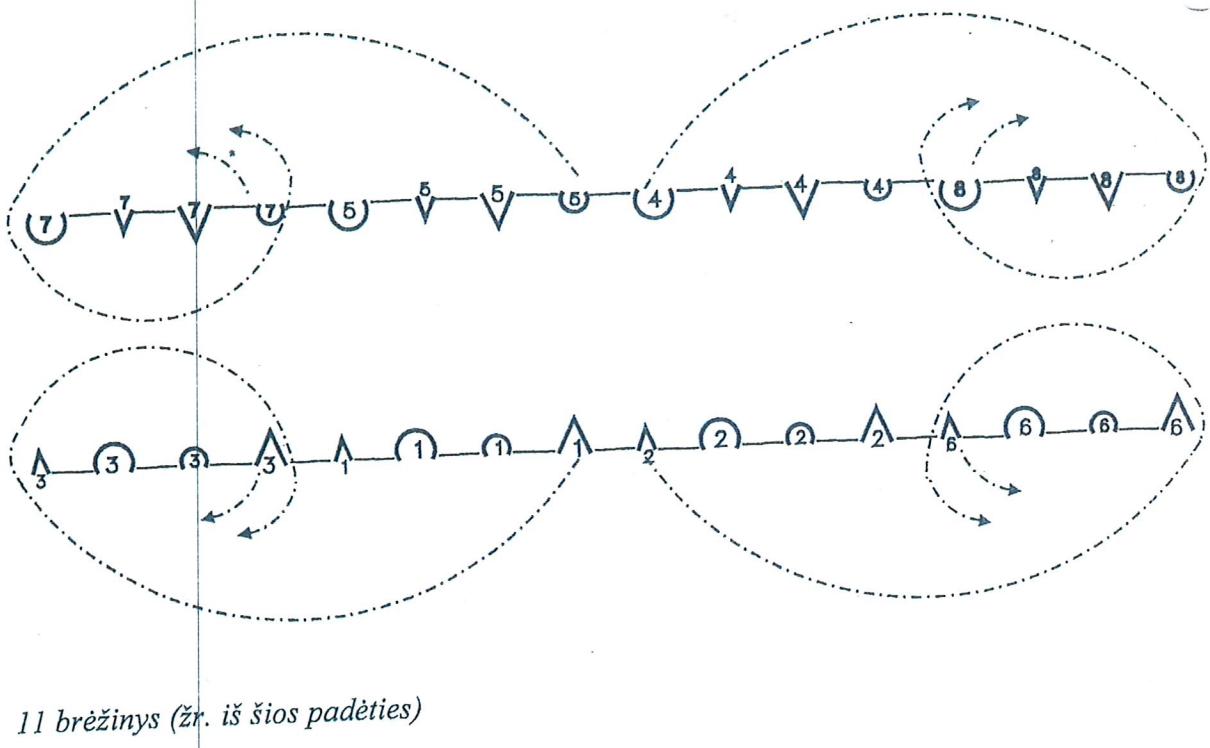
Sūpkit meskit, sūpkit meskit

Mane jaunq, mane jaunq,

Kad užvysčiau, kad užvysčiau –

Aukštq kalinq, aukštq kalinq.

Nepaleisdami sukabintų rankų šokėjai lengvu bėgamuju žingsniu sušoka į 12 brėžinyje nurodytas vietas. Sudarydami sūpuokles, baigia taip: tarp tėvų poros vidury – berniukas, o mergaitės subega ir laisvai sutupia scenos centre (11, 12 brėž.).

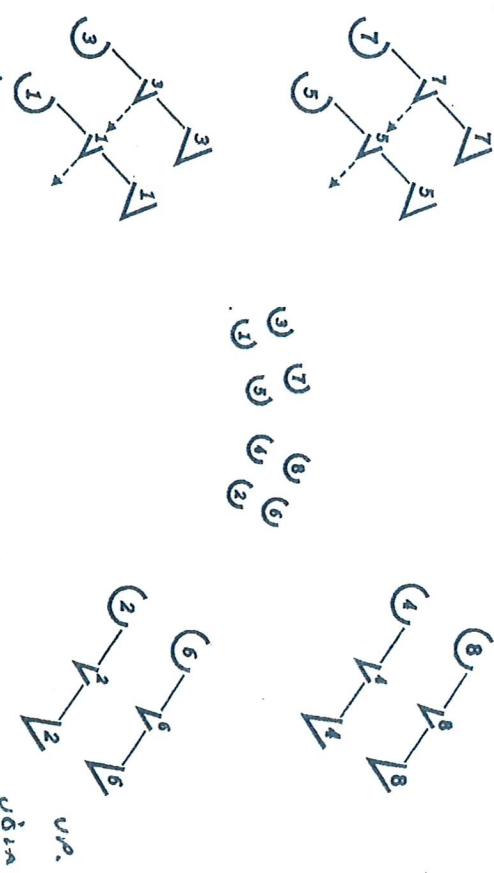
Antrosios sūpuoklės (8 tkt.)

Grojama antroji muzikos dalis.

1 taktas

Užia, užia...

3–8 taktas
Šokejai tris kartus pakartoja 1–2 takto judesius, tik pabaigoje susikabina paprastai žemai – sudaro grandinėles (11 brėž.).

pariečia po savimi. Kaireje scenos pusėje šokantys abu tėvai, susikabinę su berniuku vidinėmis rankomis, paleidžia berniuką šokti valso žingsni pirmyn iki išiestų rankų „keturi-penki-šeši“ – tie tėvai, kurie kėlė berniuka, jis nuleidžia; o kurie supo pirmyn, trukteli vaiką prie savęs, o šis valso žingsniu atbulas išoka tarp tėvų.

2 taktas

...Lylia,

Visi pakartoja judesius, tik priešingai: kurie kėlė – supa pirmyn, o kurie supo – kelia.

3–8 taktas

Učia, učia Lylia

(3k.).

Šokėjai pakartoja tris kartus 1–2 takto judesius.

Mergaitės ramiai tupi scenos viduryje.

Pastaba: aikštėje galimi ir kiti kėlimo variantai, todėl reikia mokėti abu.

Perėjimas į karusele (8 tkt.)

Grojama trečioji muzikos dalis.

1–4 taktas

Tupinčios mergaitės atskeliai ir sudaro rateli (visos pasisukusios į centra) ir iji prima valsų atsokusius tėvelius.

4 takta tėveliai (jie pasisuke į centra) kiek pritupia ir rate susikabina tarpusavyje paprastai žemai; o mergaitės, būdamos išorėje (jos atsisukusios į išorę), atsisėda ant tėvelių sukabintų rankų, o savo rankas uždeda jiems ant pečių.

Mamos su berniukais, susikabine paprastai žemai ir supdami rankas pirmyn–atgal, sudaro išorini ratą ir, pasisuke į rato vidul, suka valso žingsniu jį dešinę (13 brež.).

1 taktas

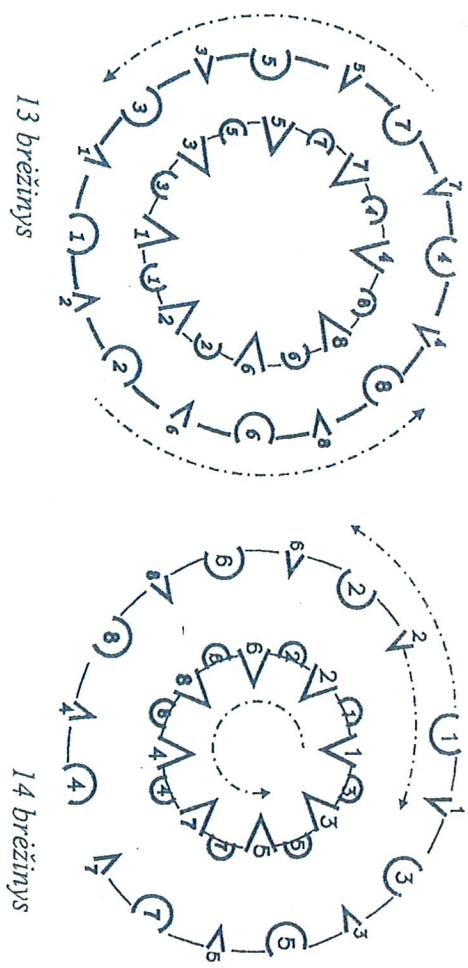
Pro vienus vartus,

Šokėjai paleidžia sukabintas rankas. Vaikai yra pasisuke į išorę tėvai – į centra (13 brež.). Visi, pradėdami dešine koja ir keldami abi rankas aukštyn, šoka tris lengvus bėgamuosius žingsnius ir strypsnį kaire koja pirmyn. Vaikai šoka į rato išorę, tėvai – į centra.

2 taktas

Pro vienus vartus,

Šokėjai šoka ta patį jungini, tik atbulom ir pradėdami kita koja, ir leidžia rankas žemyn.

5–8 taktas

Tėveliai valso žingsniu suka karusele dešinę (14 brež.).

Mamos su berniukais, susikabine paprastai žemai ir supdami rankas, ir keičiasi puslankiais gilumoje (14 brež.).

Baigia tose vietose, kaip nurodyta 15 brežinyje.

Saulutė (8 tkt.)

Grojama ketvirtąoji muzikos dalis.

1 taktas

Pro vienus vartus,

Šokėjai paleidžia sukabintas rankas. Vaikai yra pasisuke į išorę tėvai – į centra (15 brež.). Visi, pradėdami dešine koja ir keldami abi rankas aukštyn, šoka tris lengvus bėgamuosius žingsnius ir strypsnį kaire koja pirmyn. Vaikai šoka į rato išorę, tėvai – į centra.

2 taktas

Pro vienus vartus,

Šokėjai šoka ta patį jungini, tik atbulom ir pradėdami kita koja, ir leidžia rankas žemyn.

3–4 taktas

Saulutė teka, saulutė teka.

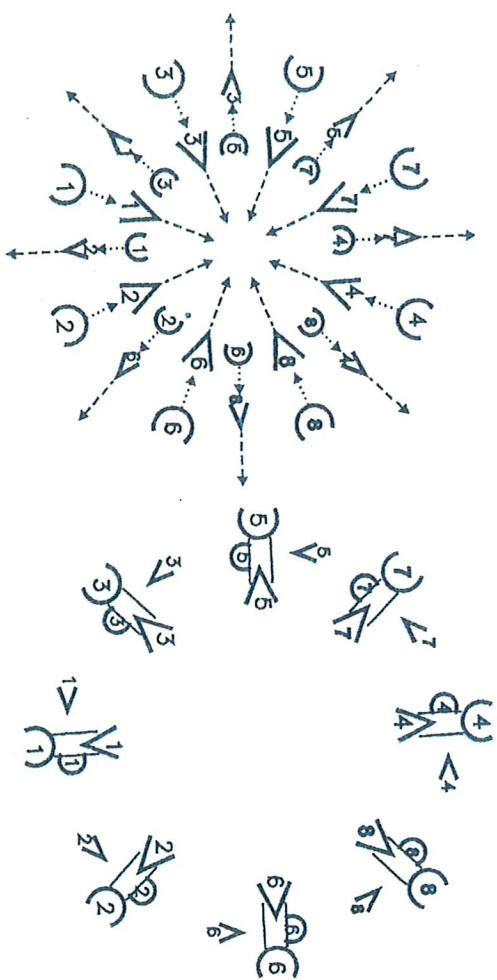
Visi pakartoja 1–2 takto jadesius, tik pabaigoje, atlikdami stryksni, pasisuka per dešini peti pusę ratuko.

5–8 taktas

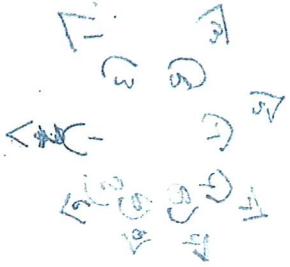
Pro kitus vartus, pro kitus vartus

Menulis leidžias, menulis leidžias.

Šokejai pakartoja 1–4 takto jadesius, tik kita kryptimi. Dabar vaikai šoka į rato centra o tėvai – i išorę. Pabaigoje susidaro sūpynės: tėtis ir mama, atsisukę vienas į kita susikabina tarpusavyje per riešus, o mergaitė atsišeda ant jų rankų: ji kairiu petimi yra pasisukusi į centra. Berniukas stovi šalia tėvu poros (už sėdinčios mergaitės), pasisukę kairiu petimi į centra (16 brež.).

15 brežinys

15 brežinys

Sūpuoklėlės (8 tkt.)

Grojama antroji muzikos dalis.

1–4 taktas

Tėvai supa mergaitę (pirmyn–atgal), kas taktas pasvirdamai į dešinę ir į kaire. Už nugaros stovintys berniukai tarsi padeda supti. Pabaigoje mergaitės nuleidžiamos, jos staigiai nušoka, o i juo vietą atsišeda berniukai, tik jie yra pasisukę dešiniu petimi į centra.

5–8 taktas

Šokejai pakartoja 1–4 takto jadesius, tik dabar supasi berniukai, o mergaitės tarsi padeda supti (17 brež.). Pabaigoje berniukai nuleidžiami.

Pabaiga (n tkt.)

Grojama trečioji muzikos dalis.

1–4 taktas

Bendra rata sudare šokejai (rate kas antras – vaikas) paprastuoju bėgamuoju žingsniu susuka spirale (18 brež.).

5–8 taktas

Išsukę spirale, šokejai išeina iš scenos.

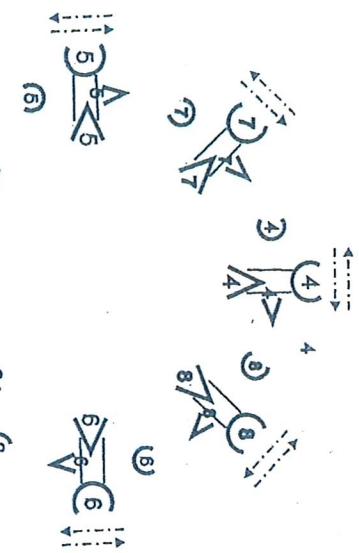
16 brežinys

SŪPUOKLĖLĖS

Jurates Baltramiejūnaitės muzika

Liaudies žodžiai

Andante $\text{J} = 70$
(švelniai, ramiai)

17 brežinys

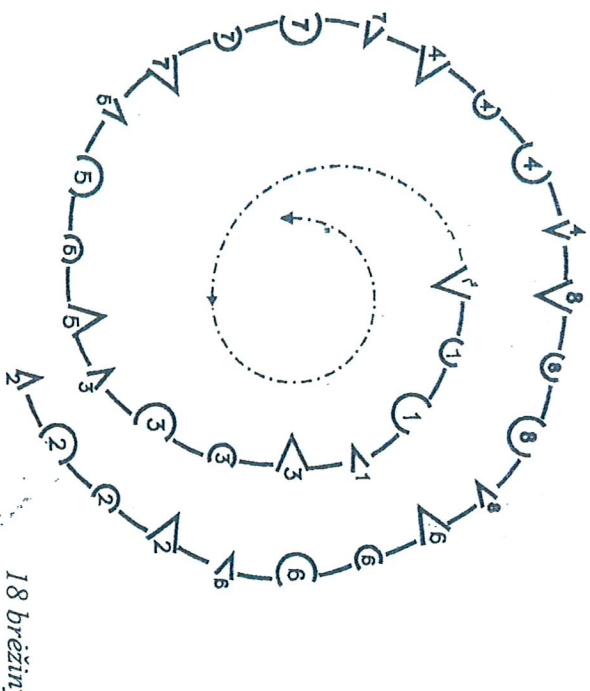
9 $\frac{8}{8}$ (tr.) mp

1. Sup - kit mes - kit, sup - kit mes - kit ma - ne jau - na
2. Auks - tą kal - ną, auks - tą kal - ną ža - lia gi - rią

10 $\frac{8}{8}$ mp

11 $\frac{8}{8}$ mf

ma - ne jau - na, Kad už - vys - čiau, kad už - vys - čiau
ža - lia gi - rią, Antaukš-to kal - no, ant aukš-to kal - no,

18 brežinys